

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

88/14
Korunkoren

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 21.

Stockholm 4 Juni 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

Konstnärsparet Paczka.

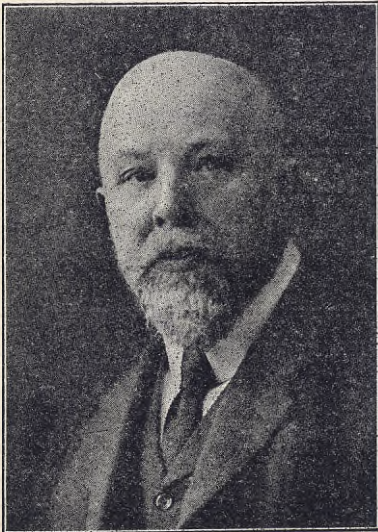
På en internationell grafisk konstutställning i Rom för 6 eller 7 år sedan blef jag först bekant med Cornelia Paczka-Wagners konst. Det var ett par etsningar och algrafier med symboliskt innehåll samt några teckningar, nakna modellstudier, med säkrare och känsligare teckning än hvad man i allmänhet får se. En af etsningarna var en mycket stor plåt »Maria Mater Consolatrix», en symmetriskt uppbyggd komposition med madonnan — en realistiskt hållen kvinnofigur — i bakgrundens midt, som det centrum, från hvilket all belysning utgick. Kring och framför henne vimlade det af otaliga kvinnor, som i förtviflan sökte hennes hjälp. Figurerna grupperade sig i en kyrkinteriör med fantastisk arkitektur, strängt symmetriskt och perspektiviskt tecknad.

På hela utställningen fann jag C. Paczka-Wagners konst bland det intressantaste, och jag fick lust att lära känna konstnärinnan. Men jag fick veta, att hon lämnat Rom några år tidigare. Hon hade lefvat och arbetat i Rom under flera år samt där gift sig med ungerske porträtt- och landskapsmålaren Paczka och med honom flyttat därifrån. Allt hvad man hörde om dem af deras efterlämnade vänner i Rom var ägnadt att väcka sympati och intresse, och detsamma var fallet med andra deras arbeten, som jag senare såg i Wien. De intresserade kanske mest för sin mångsidighet; det fanns ingen genre och intet material, som de ej tycktes behärska.

Nyligen sökte jag upp dem vid Lützowstrasse i Ber-

lin, där de bo sedan 10 år tillbaka. Det var två enkla, hjärtliga människor, som kommo emot mig med en älsk-värdhet, som om vi varit gamla vänner.

»Ni kommer i ett lyckligt ögonblick», sade Franz Paczka på sin österrikiska tyska; »vi skola just ha en separatutställning i Budapest, och våra taflor skola snart packas in och skickas af. Låt oss gå ner i ateliern.»

Franz Paczka.

I trädgården hade de sin stora rymliga atelier, där allting tydde på arbete och utan några som helst onödiga föremål. En del af den togs upp af en brunn, som fru Paczka håller på att modellera, och en annan del fylldes af otaliga dukar, somliga af kolossala dimensioner. Herr P. — en bredaxlad kraftig man med det vänliga ansiktet inramadt i yfvigt gråblondt hår och spets-skägg — släpade fram den ena efter den andra.

»Cornelia gifte sig med mig», sade han skrattande »därför att hon målar så stora dukar, att hon inte själf kan flytta dem, och modellerar så tunga brunnar, att hon inte kan vrida dem utan manlig armkraft.»

Bland Franz Paczkas taflor voro en mängd porträtt, mest ur tyska aristokratien. Särskildt raffineradt i färg var ett barnporträtt, stående helfigur i Velasquez-stil, klädd i lång, styf brokadklädning från den tiden och med en orkidé i handen. »Hexan» är en tafla, som man sett på utställningar litet här och hvar i Europa — en praktfull naken kvinnofigur, uppkrupen med armarna om knäna och hufvudet inviradt i en eldröd slöja, hvilken fortsätter ner mot golfvet. »Das Tanzlegendchen» är en vacker kyrkinteriör och i förgrunden en dansande barnfigur i rödt. Motivet är en prosadikt af Gottfrid Keller om en liten flicka, som genom kyrkmusiken och rökelsen greps af sådan andakt, att hon i exstas dansade en religiös dans. Och den var så vacker, att änglarna tyckte det vore skada att låta henne växa upp bland de syndiga människorna och togo henne i stället direkt upp i himmelen, där hon se'n dess fick dansa inför Gud själf.

Paczka hade dessutom motiv ur ungerska bondlifvet samt en oändlig mängd större och mindre landskap, mest från Szánto, deras villa, eller rättare bondstuga, i Ungarn, där de tillbringa somrarna. Det är en natur, som han älskar med hela sin själ, fördjupar sig i och aflockar alla dess stämningar och behag. Det är intensivt ljus och färgglädje i allt hvad han målar, och den starkt mättade blågröna luft, som är egendomlig för denna trakt, kan han bättre än någon annan återge med alla dess skiftningar vid olika årstider och väder och tider på dygnet.

Fru Paczka är ännu mångsidigare. Äfven hon har

en mängd ungerska landskap, stug-interiörer och typer samt blommor målade i det fria med landskapet som bakgrund; hon har porträtter samt väggmålningar, t. ex. »Musiken» och »Dansen», som utförts som pendanger i musiksalen till en privatvilla. Men hennes egentliga force är figurkompositioner. Det är mindre litterära tankar och idéer än hvad det är mystik och känslöstämningar, öfversatta i färg och linierytm. En duk t. ex. (stor som en vägg) framställer grupper af olika kvinnotyper, aftecknande sig mörka mot en blodröd aftonhimmel, och bakgrunden är utfylld med figurer i rörelse; allt ligger i figurernas gruppering, i linier och färg; tankeinhållet låter sig svårligen öfversättas i ord, ty det är så långt ifrån litterärt, snarare musikaliskt. De flesta af hennes större och mest karakteristiska taflor äro kvinnliga figurer i landskap och någon fantastisk belysning öfver dem. Grupperingen är alltid mästerlig.

Af etsningar, litografier och algrafier har hon en otalig mängd, samt portföljer fulla af nakna studier i alla upp-tänkliga rörelser och förkortningar.

Måhända intressera några biografiska fakta.

Franz Paczka är född 1856 i Monor i Ungarn och var ett af de många barnen till en läkare därstädes. Gick i skola i Pest och skickades vid 15 år till München, vid hvars konstakademi han blef elev af Strähuber. Året därpå fick han stipendium, hvilket dock snart indrogs, då herrarna i Pest funno hans arbeten för moderna. 1874 kom han till Paris, där han studerade för Michael von Zichy. Arbetade dock mest själfständigt i sin egen atelier och målade stora dukar, som han i allmänhet genast sålde. Redan 1876 blef han antagen på salongen med »Tiggarna», 9 figurer, i kroppsstorlek vid en kyrkmur. Den såldes genast för 10,000 francs.

Nu var Paczka öfveransträngd och blodfattig. Han lämnade Paris och lefde några år på resor; uppehöll sig i Venedig, Madrid (där han kopierade Velasquez), Tanger. Därefter slog han sig ner i Rom och fick en atelier i Palazzo Venezia, som innehåller både Österrikiska legationen, stora och vackra atelierer, som upplätas åt de österrikiska stipendiaterna. Från den tiden kan Paczka berätta många roliga episoder och konflikter. Diplomaterna ansågo artisternas trefliga atelierer egentligen vara till för dem själfva att vara ogenerade i och fördrifva sin lediga tid i. Det ansåg nu inte Paczka, hvars lif var arbete och studier; men å andra sidan kom han genom dem in i kretsar, som gäfvon honom porträttbeställningar. Hans rykte växte, äfven bland amerikanarna, hvilka dock förgäfvos försökte locka honom med sig till andra sidan Atlanten. Det var starkare band, som höllo honom på denna sidan — och 1890 gifte han sig med Cornelia Wagner. Deras samarbete blef nu så intimt, att de målade taflor gemensamt. Sålunda är en »Flykt till Egypten» (i en ärkebiskops ägo) ett verk af dem båda; likaså en »Bebådelse», hållen i primitiv stil och som hänger i kyrkan vid Szánto.

1895 lämnade de Rom och bosatte sig i Berlin, där man hvarje år på de stora sommarutställningarna kan följa fortskridandet af deras konst.

Cornelia Wagner är född 1864 i Göttingen, dotter till national-ekonomen, professor Adolf Wagner. Som barn ritade hon ständigt, mest ur sin egen fantasi. 1885 blef hon elev till Stauffer-Bern i Berlin, sedan till Herterich i München. 1888 kom hon till Rom och arbetade sedan dess själfständigt. Det var då, som hon började sin stora kopparplåt »Maria Mater Consolatrix» — något af det bästa hon någonsin gjort. Man ser i den inflytandet af mystiken i Roms kyrkor på hennes känsliga och rörliga fantasi. Hon hade vågat sig på den stora plåten utan att någonsin förr ha etsat och utan någon ledning. Men den inte bara lyckades, den gjorde succés. Alla större kopparstickkabinett i Tyskland skaffade sig denna etsning; och när konstnärinnan utställde studierna till den i Dresden, så inköptes de genast af galleriet därstädes.

Denna etsning var tänkt som hörande till en cykel med sammanhängande innehåll. Men då Cornelias hälsa ej uthärdade sysslandet med de skarpa syrorna, beslöt hon att i stället utföra samma idé på sex dukar, hvar och en stor som en vägg. Sedan hon genom samarbetet med sin man gjort framsteg i behärskandet af oljemålningens teknik, förverkligades denna idé, delvis i Rom, delvis i Berlin, men endast en ringa del däraf har ännu kommit inför offentlighetens ögon. Det intressantaste däraf är kanske de hundratals utkast, skizzerna och studierna därtill — outtröttliga och djärfva sträfvanen att ge form och uttryck åt sitt innersta väsen och sitt rika, skiftande känslolif. Det är nya och alltjämt nya motiv af rörelser och gruppering, alltid med den nakna människan som hufvudmotiv — en oändlig melodi öfver temat »människa».

För tredje gången började Cornelia Paczka på nytt med samma ämne — de metafysiska problem, som selsätta henne — i åter ett annat material; hon komponerade en brunn i form af en jätteskål, hvars reliefer och delvis fristående figurer nu skulle ge form åt den idé, som hon först tänkt uttrycka i en serie etsningar och sedan i de sex väggmålningarna. Här skulle dessa motsvaras af 6 reliefer, som fortsätta hvarandra kring brunnen, afbrutna af nästan fristående figurer. Endast den första af relieferna, »Kaos», är ännu färdig. Formen ligger Cornelia närmare än färgen, och kampen med leran blir henne lättare än med penslarna. Lera är det för resten ej, utan hon bygger upp sina kompositioner i gips, som hon låter hårdna, och mejslar sedan ut figurerna i denna.

Hon behärskar alla konstnärliga uttrycksmedel —

plastik, målning och grafik — och på det sist nämnda området hvarje dess olika material; och i alla dessa skilda verk återfinner man ständigt en och samma starkt utpräglade personlighet. »Hela mitt lif», säger hon, »har varit ett sökande och försökande för att kunna uttrycka hvad jag har att säga; ibland går det bättre med färg, ibland med ritstiftet, ibland plastiskt. Men intet material behärskar jag så, som jag skulle vilja. Det är en daglig och ständigt kamp.»

Cornelia Paczka representerar det själiska innehållet, inspirationerna och idéerna i detta konststämning; Franz Paczka det tekniska och materiella utförandet. Hos båda tilltalas man af deras fullkomliga ärlighet och naturlighet, deras frihet från all slags pose och effektsökeri. Hvad de äro som människor, återfinner man i deras konst.

Dessutom måste man häpna öfver deras produktivitet, »Vi göra heller aldrig annat än arbeta», svarade den gång på denna min observation »vi arbeta egentligen ständigt, hela dagarna, och vi hvila oss genom att byta om arbete. Umgänge ha vi just intet. Man kan fylla ut sin tid på intressantare sätt än med innehållslösa människor i ätande Berlinersällskap. De människor, som äro oss sympatiska och ha samma intressen, med dem för oss ändå alltid den ömsesidiga attraktionen tillsammans.»

»Ett lif i skönhet» kan man kalla deras.

TYRA KLEEN.

Baruporträtt af Franz Paczka.

Fredrika-Bremer-Förbundet år 1907

det 23:dje året af dess verksamhet.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte ägde rum den 29:de maj å byråns lokal. De afgående styrelseledamöterna, fru A. Montelius, fröken G. Adelborg, fröken L. Dahlgren, förste hofmarskalken O. Printzsköld, fröken

M. Silow och fröken S. Ulrich samt suppleanterna, d:r Lydia Wahlström, fröken E. Cederblom, fröken S. Leijonhufvud, fru A. Hallendorff, d:r K. Fryxell, fru L. Dyrsen och d:r T. Höijer omvaldes; likaså revisorerna. För-

utom valen förekom äfven vid årsmötet en kortfattad redogörelse för hvad förbundet uträttat under det sist-förflutna året, och då det säkerligen kan vara af intresse för Dagnys läsare att få en öfverblick öfver vår äldsta och mest omfattande kvinnosakförenings verksamhet, skall ett försök till en sådan öfverblick här nedan göras.

Den anmärkningen måste dock förutskickas, att en sådan öfverblick med aldrig så god vilja omöjlig kan göra full rättvisa åt ett arbete af den art, som det förbundet utöfvar. De arbetsresultat, som årsberättelsen på sina tättryckta 45 sidor redogör för, äro sannerligen betydelsefulla nog, men det finnes ändå så mycket arbete, som är onämndt och fråga är, om ej det onämnda är det allra viktigaste. Man torde t. ex. ej kunna öfverskatta betydelsen af det upplysningsarbete, som utföres af förbundet genom dess arbetande medlemmars besök och samtal med olika myndigheter, men sådant arbete lämpar sig ju ej för att dragas fram för offentligheten, resultatet af det eller det samtalet kan väl också mera sällan direkt påpekas, men att arbetet ej varit utan frukt, det är nog säkert. Ett bevis därpå är bl. a. de allt oftare begärda upplysningarne från vederbörande myndigheters sida och den hänsyn, som det dock alltid toges till förbundets uttalanden i den ena eller andra frågan.

En annan viktig gren af förbundets arbete, som det i nästan lika hög grad är omöjligt för den utomstående att uppskatta, är byråns upplysningsarbete. Årsberättelsen omnämner ju visserligen att upplysningar om olika utbildningsmöjligheter, om äktenskapsförord och testamenter, om pensions- och sjukkassor, om litterär äganderätt och allt möjligt annat lämnats, men därmed är ej allt sagt om den verksamheten. Årsberättelsen kan dock aldrig redogöra för de impulser till nyttig verksamhet, som gifvits under samtalen om dessa olika frågor, och inte kan den håller tala om, huru ofta enskilda individer genom byråns förmedling blifvit hjälpta ur svårigheter, som annars kanske blifvit dem öfvermäktiga.

Men det torde nu vara skäl i att efter denna utveckling återgå till årsberättelsen för 1907. Främst i raden af årets arbetsresultat nämnes då som sig bör, startandet af förbundets *Landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor* i Rimforsa. För betydelsen af denna skola och planen för densamma har ju förut utförliga redogörelser lämnats i Dagny, hvarför det här torde vara öfverflödigt att vidare orda därom.

Förbundet har emellertid äfven på annat sätt arbetat för höjandet af kvinnornas praktiska utbildning. Sedan länge tillbaka har betydelsen af yrkesskolor för kvinnor insetts och uppskattats inom förbundet och »sedan det kommit till dess kännedom att förslag till lärlingslag, afsedd att underlätta yrkesutbildning, antagligen komme att utarbetas, har förbundet aflåtit en skrifvelse till finansministern med påpekande, att inom en stor del yrken den kvinnliga arbetskraften redan länge vunnit användning, och att det vore af vikt, att en eventuell lagstiftning i denna angelägenhet äfven tillgodosåge den kvinnliga ungdomens intressen. Likaledes har förbundet genom föranstaltande af en del artiklar i den dagliga pressen,

hvari behovet af kvinnliga yrkesskolor från skilda håll belysts, sökt påverka den allmänna opinionen i denna viktiga fråga, och slutligen har en skrifvelse, motiverande sakens vikt för hela vårt samhälle, tillställts herrar stadsfullmäktige med värdsam hemställan, att det måtte beslutas om inrättande af en praktisk kvinnlig yrkesskola så fort ske kan.

I nära samband med yrkesskolesaken står frågan om en mera praktisk läggning af undervisningen i folkskolorna, och som förbundet ansåg, att för detta ändamål fordrades icke blott ett omläggande af lärokurserna utan ock, i måhända ännu högre grad, att lärarekåren själf bibringades en klarare uppfattning af äfven det praktiska arbetets värde, beslöt styrelsen, att hos den kungl. kommitté, som tillsatts för uppgörande af förslag till ombildning af folkskoleseminarierna, göra hemställan om, att densamma ville vid uppgörandet af läroplan och kurser taga hänsyn till det praktiska arbetets betydelse, samt att vid inträdesansökan till seminarium det måtte räknas som merit, att sökanden deltagit i praktiskt arbete, och att inträdesåldern måtte höjas med ett år för att möjliggöra förvärfvandet af dylik merit.

En ny upplysningsverksamhet har i år upptagits af förbundet genom att det i samband med s. k. föräldramöten i Matteus' folkskolas lokal anordnat en serie föredrag i för hemmet och kvinnan nyttiga ämnen, omfattande kvinnohygien, hygienisk barnavård, födoämneslära, bostadshygien, uppfostran i hemmet samt medborgarens ansvar.

Verksamheten har omfattats med stort intresse af såväl mödrar som lärarinnor och hoppas förbundet bli satt i tillfälle att fortsätta densamma.

I likhet med föregående år har äfven förbundet under 1907 sökt stödja olika kvinnliga tjänstemannakårens sträfvanen för bättre aflöningsförhållanden. När t. ex. den för telegrafverkets omorganisering tillsatta kommissionen, i sitt betänkande angående stat, för telegrafisterna föreslagit en lägre lön, än de förut innehaft, och för flera nya kvinnliga tjänsteinnehafvare föreslagit så knappt tilltagna begynnelselöner, att de måste anses absolut otillräckliga för äfven de blygsammaste anspråk, så ingick förbundets styrelse med en hemställan till civilministern, att vid behandlingen af detta ärende hänsyn måtte tagas till att begynnelselönen äfven för de lägst aflönade tjänsteinhafvarne måtte ställas så, att de kunde finna sin bärning af densamma.

Tack vare enskilda motionärers initiativ blef också lösningen af denna lönefråga i riksdagen vida mera tillfredsställande än som varit att vänta på grund af kommissionens förslag.

En annan kår, hvafs fördelar förbundet särskildt sökt bevaka under föregående år, är de kvinnliga extra ordinariearnas och har med anledning af löneregeringskommitténs för dem högst ogynnsamma förslag en skrifvelse till konungen aflåtits, hvafi häfdats, i hvilket orimligt förhållande den erbjudna aflöningen står till den arbetsinsats, som göres, och hvafs outhärlighet för ämbetsverken allmänt erkännes. De extra ordinarie lönefråga väntar emellertid fortfarande på sin lösning. Ett ej oväsent-

ligt steg till främjande af deras ställning är dock, att de sökt taga sin sak i egna händer genom att sammansluta sig till en förening, som bildades hösten 1907. Nyttan och nödvändigheten af sammanslutning har förbundet alltid sökt framhålla, när det på ett eller annat sätt kommit i beröring med olika kårer, och det har alltid med glädje lämnats hjälp och råd vid det ofta rätt brydsamma startandet af en ny sådan sammanslutning. Hjälp till själfhjälp har alltid af förbundet häfdats som den enda värdefulla hjälpen.

Slutligen, innan vi öfvergå till redogörelsen för de olika kommittéernas verksamhet, torde det vara skäl i att omnämna den insats förbundet gjort för lösningen af frågan om särskild skyddslagstiftning för kvinnor. Så fort yrkesfarekommittén tillsattes, ingick förbundet med en anhållan att då frågan om det kvinnliga arbetet behandlades få tillkommit uttala sin mening i denna fråga, och innan kommittéförslaget slutredigerats, blef också förbundet anmodadt att genom några sina representanter närvara vid ett kommittésammanträde för att framhålla styrelsens uppfattning.

Det, som vid detta tillfälle yttrades, sammanfattades sedan på kommitténs begäran skriftligen, och vi har ju i dessa dagar sett denna skrifvelse återopad ej blott under diskussionen om frågan i kamrarna, utan äfven i själfva lagutskottets utlåtande.

I närmaste samband med förbundets styrelse, men ändå till en viss grad själfständigt, arbetar dess olika ständiga kommittéer. Det kunde vara mycket att säga om deras verksamhet under 1907, men Dagnys utrymme är ju ganska begränsadt.

Kommittén för lagfrågor, som ju är en direkt fortsättning af föreningen för gift kvinnas äganderätt, har bl. a. låtit affatta dels testamentsformulär med vanlig formulering, dels sådana afsedda att skydda och tillvarataga kvinnors intressen. Tillsammans åtta olika formulär, försedda med praktiska anvisningar, ha utarbetats och tryckts, likaså har en ny omarbetad upplaga af formulär för äktenskapsförord utgifvits. Alla dessa olika formulär tillhandahålles allmänheten genom förbundets byrå.

Vidare har kommittén låtit undersöka, på hvilka villkor lifränta skall tagas för att penningmedlen skola vara undantagna mannens förvaltning.

Sjukvårdskommittén har låtit inrätta ett bostadshem för privatsköterskor i samband med sjuksköterskebyrån, en åtgärd, som visat sig vara till stort gagn.

Från och med i år har förbundet äfven en *platsförmedlingsbyrå för sjuksköterskor i Göteborg*, som arbetar efter

samma plan som den härstädes. Den har förut sedan 1903 arbetat under namn af Göteborgs läkareförenings sjuksköterskebyrå, men inkom förra året med en begäran att få ansluta sig till förbundet.

En annan viktig gren af förbundets verksamhet är *stipendieinstitutionen*, hvarifrån under förra året utdelats 24 stipendier å belopp växlande mellan 200 och 1,500 kr. Alla möjliga olika yrken finnes representerade bland de ändamål, för hvilka dessa stipendier utdelats, såväl praktiska som teoretiska. Att man litet hvarstädes i landet så småningom lärt sig till fullo uppskatta värdet af det stöd, som genom dessa stipendier lämnas den kvinnliga ungdomen, därom vittnar bäst, att man nu på sista tiden på åtskilliga håll börjat arbeta för att öka de olika »länsinsatserna».

Förbundets arbete i landsorten har på senaste tiden antagit så att säga mera fasta konturer genom bildandet af *ortskretsar*, hvilka sedan upptagit ett eller annat särskildt arbete, som står i mer eller mindre intim förbindelse med förbundets program. Kretsarnes antal utgjorde vid 1907 års slut 7, och bland dessa märkes då främst både på grund af storlek och arbetsenergi Malmö—Lund-kretsen. Dess mest uppmärksammade arbete under året har varit anordnandet af den s. k. Solidarvillan å utställningen i Lund, hvarmed den sökt verka för enkelhet och ändamålsenlighet vid hemmens inredning. Kretsen har dessutom hunnit med ett högst betydande socialt upplysningsarbete. De andra kretsarna ha upptagit olika arbetsområden, en här öppnat en barnkrubba, en annan startat skolkök, en tredje en klubb för fabriksflickor o. s. v.

Det är, som torde framgå äfven af denna flyktiga öfverblick, ett högst betydande arbete Fredrika-Bremer-Förbundet kan se tillbaka på under sitt sista arbetsår. Att göra sig själf öfverflödig, är ju målet för hvarje kvinnoaksorganisations arbete, och förbundet har säkert grund att tro, att det nått en god bit fram med året 1907. Men huru innerligt man än kan längta efter den dag, då män och kvinnor i hvarandra se först och främst människan, arbets- och lifskamraten, så måste man nog med verkligheten för ögonen erkänna, att den dagen knappast randas i morgon för det stora flertalet. Och så länge det att vara kvinna betyder tillbakasättande och ökade svårigheter i den för alla gemensamma kampen för livets nödort, så länge behöfs också en organisation, som satt till sitt mål att tillvarataga de svagares rätt.

A. G.

MEDARBETARE I DAGNY.

Bland de framstående kvinnliga pennor, som ställt sig till tidningens förfogande, märkas bl. a.: *Gertrud Adelborg, Signe Bergman, Hilma Borelius, Emilia Broomé, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Ellen Hagen, Kerstin Hesselgren, Ann-Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Anna Höjer, Tyra Kleen, Sigrd Leijonhufvud, Gurli Linder, Anna Lindhagen, Ellen Lundberg, f. Nyblom, Agda Montelius, Anna M. Roos, Anna Rylander, Hilda Sachs, Hilma Söderberg, Elna Tenow, Lydia Wahlström, Anna Whitlock.*

Kvinnornas rättighet att ansluta sig till de politiska partierna.

Kvinnornas rösträttsrörelse, samlad i landsföreningen, stöder ej något visst parti, utan arbetar endast för kvinnans politiska rösträtt och valbarhet, för hvars genomförande alla partier måste påverkas. I tillfredsställelse öfver att såväl frisinnade landsföreningen som det socialdemokratiska partiet upptagit genomförandet af kvinnans politiska rösträtt på sitt dagsprogram, har landsföreningen såsom sådan emellertid intet som hälst skäl att frångå sin opartiska ställning, ehuru röster såväl från liberalt som socialdemokratiskt håll lockat däråt. Kvinnorna tro nämligen, att seger vinnes lättare och vackrare i enhetens tecken, och skall denna enhet kunna bibehållas, måste naturligtvis landsföreningen, af den enklaste rättvisesynpunkt gent emot sina egna medlemmar, stå utom partierna.

Däremot böra kvinnorna visa sitt politiska intresse genom att såsom individer sluta sig till de olika partierna. Icke blott de många i de stora leden känna nu att en lämplig tidpunkt härför är inne, utan äfven ledningen, hvilket senare tydligt visat sig just nu, då landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt ordförande, efter att hafva ingått i frisinnade landsföreningen, valts som ord. ombud vid det frisinnade landsmötet samt som kommitterad att förbereda nästa årsmöte.

Ej blott för att visa sitt intresse för politiken i allmänhet, utan äfven för att bevaka sina egna viktiga intressen rörande den politiska rösträtten och valbarheten i synnerhet, böra kvinnorna ingå i de politiska partierna.

*

Frisinnade landsföreningens sista program antogs å landsmöte i november 1907, då äfven den bestämmelsen antogs, att kvinnor skulle få ingå som medlemmar; afgiften är minst 2 kr.; byrån i Stockholm, Surbrunnsgatan 28.

I rösträttsfrågan innehåller programmet, att frisinnade landsföreningen beslutit att icke upptaga någon kamp för upprifvande af det fattade beslutet, d. v. s. böja sig under det resultat som nåddes med det hvilande rösträttsförslaget af 1907. Men däremot talar programmet tydligt och kraftigt, att i det läge, hvari männens rösträttsfråga nu kommit, finns ingen anledning att längre undanskjuta kvinnornas.

Några af hufvudpunkterna i programmet äro dessutom följande: tryggandet af andra kammarens öfvervikt; oryggelig neutralitetspolitik; särskild skatt å den större förmögenheten och de högre inkomsterna; åtgärder för hämmande af emigrationen främst genom att nya själfständiga jordbrukslägenheter åstadkommes och bostadsfrågan löses; norrlandslagstiftningen; fattigvårdsreformer; ålderdoms- och invaliditetsförsäkring; näringslivets höjande; skolväsendets utveckling, hvarvid särskildt framhålls det rättvisa önskemålet folkskolan såsom bottenkola, folkupplysningen stöddes t. ex. ge-

nom uppmuntran af folkhögskolor; lokalt veto i fråga om rusdrycks-handteringen; ang. rättsväsendet påpekas särskildt vikten af att med upphäfvande af mannens målman-skap öfver hustrun bör kvinnans rättsliga ställning göras till föremål för en lagstiftning, som eftersträfvat full likstäl-lighet mellan könen. Programmet sammanfattas i de or-den att vara på en gång liberalt och socialreformatoriskt.

*

Högerns politiska sammanslutning, allmänna valmansförbundet, har äfven i ett par af sina lokalafdelningar nu nyligen beredt inträde för kvinnor — Gefle och Stock-holm; exemplet kommer väl antagligen att följas af öf-riga lokalafdelningar. Sådan bestämmelse för hela lands-förbundet kan ej ske förrän vid nästa möte. Förbundets adress i Stockholm är Malmtorgsgatan 5; årsafgiften 1 kr. för inkomst till 5,000 kr.

Allmänna valmansförbundet har ej i likhet med fri-sinnade landsföreningen ett detaljprogram för olika frå-gor utan endast ett allmänt program, hvarom här med-delas följande: »Förbundets hufvuduppgifter skall blifva att allvarligt motsätta sig de socialistiska och radikala sträfvanden, som gå i strid emot samhällets väl och be-rättigade intressen, hvarvid förbundet vill rikta sin upp-märksamhet på önskvärdheten af en sådan lösning af rösträttsfrågan, att därigenom betryggas alla samhällsklas-sers behöriga inflytande inom riksdagen, på behöfligheten af lagstiftningsåtgärder för bevarande af arbetsaftalets okränk-barhet och skyddandet af den enskildes rätt att fritt få arbeta, till såväl arbetares som arbetsgifvares bästa, det direkta skatteväsendets behöriga ordnande till trygghet och rättvisa för den enskilde samt andra sociala frågor, som äga betydelse för förbundets ofvan angifna uppgift».

*

I det tredje stora partiet, svenska socialdemokratiska arbe-tarepartiet, äga kvinnor rätt att inträda alltsedan dess bil-dande. Medlemskap vinnes antingen i egenskap af medlem i fackförening eller annan förening, som är an-sluten till partiet, eller genom ått inträda i arbetarekom-munen å den ort, där man är boende. Afgiften för det sista slaget af medlemskap är i Stockholm 3 kr.; adressen på arbetarekommunens expedition är Barnhus-gatan 14.

Då i dessa dagar socialdemokratiska arbetarepartiet är samladt till kongress, och förslag föreligger angående ändring af vissa punkter i partiets program, så kan ej här meddelas något sammandrag af det sist antagna pro-grammet. Programmets allmänna grundsatser inledes med följande ord: »Socialdemokratin skiljer sig från andra politiska partier därigenom, att den vill helt omdana det borgerliga samhällets ekonomiska organisation och

genomföra arbetareklassens sociala frigörelse till betryggande och utveckling af den andliga och nationella kulturen».

§ 1 i det politiska programmet handlar om rösträtten och lyder: »Allmän, lika och direkt rösträtt, vid politiska och kommunala val, för män och kvinnor från och med 21 år.»

*

Samtidigt som det är af stor betydelse att kvinnorna såsom individer ansluta sig till det parti, hvars program de anse mest tillfredsställande beroende på hvars och ens olika politiska öfvertygelse, bör också i detta sammanhang påminnas om, att det fins många individer, hvilka önska sig andra partibildningar, närmast liggande emellan de stora partigrupperna, och hvilkas existens möjligen kunde göra inträdet i ett parti till något tillfredsställande.

ANNA LINDHAGEN.

LITTERATUR.

Ny svensk novellistik.

Sophie Elkan: Från östan och västan. Stockholm, Albert Bonniers förlag.

Anna Wahlenberg: Hvardagshistorier. Stockholm, Albert Bonniers förlag.

Nils Wilhelm Lundh: Enslingen jämte flera berättelser. Stockholm, Hugo Gebers förlag.

Som titeln antyder, är fru Elkans novellsamling af ett mera brokigt slag. Östern representeras af en fint och sympatiskt tecknad bild af en rättrogen israelit från Cairo, präglad af den storhet, som än i dag kännetecknar en och annan ättling af »egendomsfolket», samt af den dystra berättelsen: »Ställ ut armeniern!», hvars psykologiska motiv kunnat locka till en utförligare och mera fördjupad behandling. Ett stycke Österland finns också i den första novellen »Mol allena», historien om den snart hundraårige judiske mannen, hvars tankar på åldringars sätt ständigt syssla med det, som timade för mycket länge sedan, med Fersenska mordet, med »Armfelten» och Magdalena Rudensköld. Alla tre berättelserna höra till de mera betydande i boken. Så finns här också några minnen från författarinnans egen barndom, gladt och okonstladt återgifna men litet tunna i förhållande till det sidantal de representera. »Hennes nåd på Mamra» är en sannskyldig skräckbild af moderlig despotism, och man får hoppas, att legenden hör hemma bland de spökhistorier, som hviskas fram i skymningsstunden för att skrämman de räddhågade. »Änkefru Stoops hyresgäst» med sin förträffliga tidsstämning känna vi igen sedan en jultidning, men den läses om igen med nöje. Samlingen fullständigas af en lycklig och ljus historia »från mormors ungdom» — naturligtvis funnen af dotterdottern i sybordets lönnlåda — en badortsepisod från förra seklets barndom, samt »en historia om det, som aldrig händt», d. v. s. om det, som hände bara i fantasien. — Boken är en angenäm förströelselektyr, men, med undantag af de österländska berättelserna, bjuder den oss ett lättare gods än vi äro vana att få från »John Halls» och »Konungens» författarinna.

Att Anna Wahlenberg företrädesvis berättar »Hvardagshistorier» är en känd sak. Hennes force är att med snabb blick uppfatta en situation och med lekande penna fästa

den på papperet. Emellanåt är nog situationen så hvardaglig, att man har litet svårt att förstå, hur den alls kunnat locka pennan. Det är ungefär som när en bekant kommer hem från en promenad och berättar för de hemmavarande en och annan episod från gatan, som fäst sig i minnet. Men inte alla af de senaste hvardagshistorierna tillhöra detta helt efemära slag. I flera af dem utvecklar författarinnan på ett lyckligt sätt sin förmåga att utan sentimentalitet framhålla den hjärtpunkt, hvarifrån de handlande personernas motiv innerst upprinna, eller dit ord och gärningar innerst syfta. Hon kan i sådana stunder ge oss en så intagande liten skiss som den första i samlingen: »Tillbaka till lifvet», där den unga matmodern gråter ut sin hjärtesorg vid den gamla tro-tjännarinnans bröst och genom sitt förtroende återger denna mod och krafter att börja på nytt ett ensamt och värdelöst lif, som döden nyss varit så nära att afklippa. Samma egenskaper kunna äfven spåras i »En mecenat», »När vinden vänder sig», »Den famlande handen» och »En besynnerlig herre». »Möblemanget» och »Tjufpojken» äro rätt lustigt berättade. Det öfriga är mestadels fyllnadsgods, som erinrar om det gamla receptet att »koka soppa på en spik».

Nils Wilhelm Lundhs berättelsesamling har en så olika karaktär mot de båda nyssnämnda författarinnornas som gärna möjligt. Äfven han hämtar vanligen sina motiv från den alldagliga verklighet, som omger oss, men skillnaden ligger dels i hans syn på tingen, dels i det kärva manliga, konstnärligt knappa skrifsättet. Både stil och uppfattning äro i släkt med vår tids realistiska konst, någon skönmålning kommer inte i fråga och lika litet någon hjärtnupenhet.

Det är en helt och hållet illusionslös framställning af människoöden han ger oss, men bakom den skeptiska tonen framskymtar allt emellanåt en påtaglig medkänsla med det gråa, fula eller snedvridna i personligheternas lif eller karaktärer. Typisk är i detta hänseende »En gammal döf gubbe» samt den stilistiskt förträffliga »En målare». Det hvilat något beklämmande öfver de flesta af berättelserna. T. o. m. i pojkarnas barnsliga lek spårar förf. fröen till snikenhet och förräderi, och i den oändligt trista och bittra stämningsbiten »Under aftonsången» se vi hvilka vrångbilder af människor lifvet kan

skapa af de vuxna. Nästan den enda af skizzerna, som är hållen i en gladare ton, är den friska och duktiga historien om lille Torkel.

Nils Wilhelm Lundhs naturskildring är ofta rent musikaliskt vacker, och han har i likhet med flera af våra yngre manliga författare en utpräglad förmåga att i få ord ge en levande bild af en karaktär eller en situation. I de mera abstrakta småbitarna blir han däremot gärna dunkel och en smula sökt.

F. E.

* * *

Charlotte Eilersgaard: Fröken Regina.
Stockholm, Albert Bonniers förlag.

Bokens titelblad med det lilla burriga flickhuvudet tyder på ungdomslektyr, men till sådan är nog »Fröken Regina» inte närmast afsedd. Inte för att historien skulle vara alltför djupsinnig, men konflikten — frågan om Reginas pappa skall kunna förmås att inse sin solklara plikt att gifta sig med Reginas mamma — hör väl knappast till dem, som i högre grad intressera ungdomen. Låt oss hoppas, att t. o. m. nutidens försigkomna ungdom mera intresserar sig för hjältar och hjältinnor af Reginas egen åldersklass, och någon ungdomligt romantisk historia framskymtar inte alls på bokens blad. Däremot kan man tycka, att jägmästare Windes mycket naiva figur hör bäst hemma inom ungdomsböckernas område.

Fröken Regina är för öfrigt mycket tydligt skriven och utgör en ganska underhållande sommarbok, ehuru den ej torde kunna räknas bland författarinnans bästa arbeten. Ett par af bifigurerna, Jens Olsen och hans hustru, äro särdeles liffullt skildrade och intressera nästan mer än hufvudpersonerna.

F. E.

* * *

Studenter och Arbetares skriftserie. Stockholm, Wahlström och Widstrands förlag.

Att kvinnornas rösträttsfråga ryckt upp i ledet bland de för närvarande mest aktuella frågorna bevisas dagligen och stundligen genom det intresse, som kommer densamma till del från så väl anhängare som motståndare. Föreningen Studenter och Arbetare i Stockholm, som under en lång följd af år genom anordnande af föredrag

och diskussioner fullföljt den uppgiften att väcka och lifva intresset för och kunskapen om frågor af allmän betydelse, har detta år tagit ett nytt initiativ genom att börja utgifvandet af en skriftserie, »omfattande föredrag, som hållits vid Studenter och Arbetares offentliga sammanträden, men dessutom äfven själfständiga uppsatser af intresse och föredrag, som hållits utanför föreningen». Den kvinnliga rösträtten har i denna skriftserie blifvit belyst genom publicerande af ett af fröken Anna Kleman hållet föredrag i ämnet.

De nu utkomna småskrifterna äro: *Platons Statsideal* af Axel Hirsch, *Kvinnans medborgarrätt* af Anna Kleman, *Socialismens grundvalar*, tvenne inledningsföredrag af G. Heckscher och N. C. Carlesson (bekant genom den intressanta »duellen» mellan de två författarna på Folkets Hus i vintras) samt *Religionen och skolan* af Arne Garborg.

På grund af det speciella intresse Dagnys läsekrets ägnar rösträttsfrågan, hafva vi ansett oss böra särskildt omnämna n:o 2 i denna skriftserie, *Kvinnans medborgarrätt*.

Den lilla skriften börjar med att i korta drag angifva de förändringar i kvinnans ställning, som olika utvecklingskedan medfört, påvisande att kvinnans medborgarrätt är konsekvensen af den ställning, som hon faktiskt intager i våra dagars samhälle. Därefter följer en historik af rösträttsfrågans utveckling i Sverige och andra länder, hvarefter afslutningen göres genom ett bemötande af några af de mest karakteristiska principiella invändningar, som framställts mot saken.

Då inom alla klasser upplysningslitteratur i frågan alltjämt är mycket behöflig, och »Kvinnans medborgarrätt» i sin kortfattade, lättlästa form är väl ägnad att belysa rösträttsfrågan så väl ur historisk som principiell synpunkt, torde skriftens spridande vara att varmt förordas. Särskildt rekommenderas densamma till Föreningarna för Kvinnans Politiska Rösträtt.

Skriften finnes att köpa i alla rikets boklädor till ett pris af 25 öre. Vid partiköp och rekvisition hos förläggarfirman Wahlström & Widstrand, Stockholm, erhålles rabatt.

* * *

»Våra barns uppfostran och vård», professor Seved Ribbings i Lund af gammalt välkända och alltid efterfrågade handbok för föräldrar och barnavårdare, hvilken under en längre tid varit så godt som utgången ur handeln, har nu utkommit i en ny, tredje upplaga. Denna upplaga har af författaren ånyo omarbetats och rätt väsentligt tillökats, »för att i alla hänseenden kunna sägas hafva följt med ämnets utveckling», såsom författaren yttrar i sitt företal. Ett ord att lystra till är äfven hvad författaren säger om barnavårdsläran: den »får icke stanna inom de lärdes och yrkesmännens krets. Den måste blifva en hela folkets egendom», och »för sådant ändamål har denna bok blifvit skriven». — Boken är utkommen på Lars Hökerbergs förlag, är försedd med 26 teckningar och kostar kr. 2: 75.

Massmötet i Albert Hall, London, den 13 Juni 1908.

Sedan mr Asquith förklarar, att regeringen ej kan göra något åt den kvinnliga rösträttsfrågan, förr än mängden af kvinnor själfva på ett fullt öfvertygande sätt visat att de önska rösträtten, bedrifva de engelska rösträttskvinnorna mera energiskt än någonsin sitt agitationsarbete. Den 21 juni kommer en jättedemonstration att

äga rum i Hyde Park, men dessförinnan anordnas ännu en stor demonstration, nämligen ett massmöte i Albert Hall, den 13 juni. Detta mötes representativa karaktär kommer att blifva ett vittnesbörd om att ledarne inom de olika grenarne af kvinnorörelsen i England anse rösträttsfrågan som den för närvarande största och betydelse-

fullaste, och att de äro redo att för denna frågas lösning offra andra sträfvanden, som hittills synts dem vara mest betydande och af större innebörd.

Processionen öppnas af lady Frances Balfour och mrs Fawcett, den senare i sin charlakansröda doktorsdräkt. Den går genom flere af de större gatorna, via Piccadilly till Albert Hall; kvinnor af alla åldrar och stånd komma att delta. Det blir en imponerande syn. De akademiska kvinnorna uppträda i sina för Englands universitet egendomliga dräkter, vid deras sida gå yrkes- och industriarbeterskor, handelsbiträden, fackföreningsarbeterskor, lärarinnor, artister, musiker, sjuksköterskor, medlemmar af alla de olika politiska partierna.

Processionen kommer att göra ett starkt dekorativt intryck på grund af de särskildt komponerade och dekorativt utförda fanorna, till ett antal af öfver sjuttio, hvilka komma att bäras i spetsen af de olika kvinnogrupperna. De äro förfärdigade af siden och sammet i djupt rödt, blekt skärt, glittrande gult och grönt, purpur och lila. Hvarje fana har sin särskilda inskrift och vapen och heraldiska emblemer förhöja det artistiska intrycket.

De äro alla komponerade af den kvinnliga rösträttsföreningens artistklubb.

Studentskorna i Newnham och Girton komma att intaga en af de främsta platserna och bära en fana, som de själfva utfört. Den framställer de två högskolornas märke på blekblå grund med motto: *Rösträttslösa kvinnor utan grad*. Studentskor från Dublin, Manchester, Liverpool, Oxford och Londonuniversitetet komma äfven att delta.

Hvarje stad har sin fana, hvilken i många fall framställer någon person eller någon händelse af betydelse för orten. Portsmouth's fana, t. ex. bär såsom motto Nelson's signal vid Trafalgar, den, hvilken han alltid hissade, när han gick till anfall: *Engage the enemy more closely*. Denna fana symboliserar hopp och seger och

Portsmouth's ärorika traditioner. Hull-afdelningen marcherar under en vacker blå sidenfana broderad med stadens tre gyllne kronor.

Framstående kvinnor från en gången tid få äfven sin hyllning, såsom Englands tre drottningar Victoria, Elisabeth och Boadicea, drottningen från längst svunna tider. George Elliot förekommer bland skriftställarinnorna, liksom Jane Austen, hvilkens fana framställer en öppen bok med hennes initialer tvärs öfver sidorna. Elisabeth Barrett Browning och Charlotte Brontë hafva sina fanor. Två kvinnliga astronomer, Catherine Herschel och Mary Somerville hafva sina namn öfver astronomiska emblem, och Lydia Beckers namn står tillsammans med en gräfvares hacka och spade under mottot: *Pionärernas pionär*.

Där kommer äfven att att blifva 700 mindre flaggor, röda, skära, blå och gröna, äfvensom kvinnoföreningarnes officiella fanor. *De liberala kvinnorna begära rösträtt* kommer att vara en af de första fanorna, liksom *Forward Suffrage Union* kommer att blifva representerad.

För första gången i Englands historia komma landets »home-makers», kvinnan, som den gamle anglosachsen kallar »brödgifverskan», hvilkens uppgift det är att utföra hemmets sysslor och att sköta de små barnen, att taga plats i en offentlig prosession och begära som sin rättighet att vara med om att taga vård om de hemlösa. De skola föra en fana, som föreställer elden på hemmets härd.

Under en fana, som bär det ärade namnet af Florence Nightingale, Londons hedersborgare, marchera sjuksköterskorna i sina olika uniformer.

Representanter från Ungarn, Förenta Staterna, Ryssland och Sydafrika med sina nationers flaggor företrädas af en internationell fana.

Uppmaning har utgått till de olika ländernas delegerade vid kongressen i Amsterdam att resa öfver till London och delta i demonstrationen.

Från allmänheten.

Svar till fröken Anna M. Roos.

Såsom svar på genmälet i n:o 19 af denna tidning, vill jag till en början anmärka, att äfven förf. tycks ha i någon mån missförstått recensenten. Jag har ingalunda framställt såsom ett »hufvudsyfte» i det recenserade föredraget »att plädara för kvinnors rätt att bekläda prästerlig tjänst». Men det torde förlätas mig, om jag af sid. 14 i föredraget fått den uppfattningen, att förf. verkligen anser det synnerligen önskvärdt, att kvinnan finge denna rätt. Förf. använder emellertid uttrycket »rätt att bekläda predikoämbetet», och af genmälet att döma menar hon därmed icke detsamma som »prästerlig tjänst», hvilket

dock torde vara den betydelse språkbruket därmed förbinder. (Jfr. Kyrkolagen kap. 19.)

Hvad angår kvinnans brist på fysiska förutsättningar för att bekläda en församlingsherdes kall, nödgas jag fortfarande hålla på min åsikt — som grundar sig på en ganska intim kannedom om, hvad detta kall kräfver af sina utöfvares fysik — ehuru jag inser, att det är crimen læse att uttala den i en kvinnoaktidning. Då emellertid förf. säger sig icke yrka på kvinnans rätt att få bli statskyrkopräst, äro vi ju ense i detta stycke.

Hvad jag nu anser vara »orsaken till att så ytterst få kvinnor verka som predikanter?» Naturligtvis till stor del opinionen och därmed sammanhängande brist på intresse och utbildning för detta kall. Däremot måste jag opponera mig mot förf:s på sidan 15 i föredraget — åtminstone indirekt — uttalade mening, att kvinnan saknar »rätten till offentligt predikande». Såsom exempel på att

kvinnor äfven kunna få tala i kyrkor, tillhörande svenska statskyrkan*, kan jag nämna den af sv. kyrkans missionsstyrelse aflönade kvinnliga resesekreteraren. Men naturligtvis anser jag icke, att det i detta afseende är »bra som det är». Tvärtom har jag i min recension yttrat: »att kvinnan bör få större plats och större inflytande i arbetet för Guds rike, därom är jag fullt ense med förf.»

M. L. B.

Notiser.

Södra Sveriges Förening för Sjuksköterskehem håller *ordinarie allmänt möte* på sjuksköterskehemmet i Lund, Paradisgatan 3, fredagen den 5:te juni. Efter mötet är tillfälle beredt att bese sjuksköterskehemmet.

Elevantalet har under det gångna året varit 28, däraf 15 första årets elever och 13 andra års-elever.

De teoretiska kurserna äro förlagda till Lund och Malmö och den praktiska tjänstgöringen dels till de stora sjukhusen i Lund och Malmö, dels till epidemisjukhuset i Stockholm och Hospitalet i Lund. Samtidigt tjänstgöra 2 elever på epidemisjukhuset i Stockholm, 2 på Lunds hospital, 12 på Malmö allm. sjukhus, de öfriga på Lunds lasarett.

I *platsanskaffningsbyrån* hafva 30 sköterskor under året varit inskrifna, af dessa hafva 5 erhållit fasta platser, de öfriga 25 hafva tjänstgjort i privat sjukvård under sammanlagdt 6,395 dygn. Lägges härtill hemmets egna sköterskors 300 dygn, så finnes, att hemmet förmedlat privat sjukvård under 6,695 dygn, d. v. s. i genomsnitt haft 18 sköterskor i ständig tjänstgöring i den privata sjukvården.

Ledamöter i förvaltningsutskottet hafva under året varit: fruarna Ch. Tornérhjelm och A. Norrmann, herrar prof. J. L. Borelius, d:r F. Bauer, d:r J. Hegardt, disponent F. Jungbeck, häradshöfding J. T. Larsson, apotekaren J. Lindgren och d:r H. Sörman.

Suppleanter: fruarna Siri Petrén, Anna Lewenhagen och friherrinnan H. Coyet, Torup.

Föreningsmeddelanden.

Vid **Frisinnade landsföreningens årsmöte** för Stockholms stad invaldes bland ombuden för Stockholm vid det frisinnade landsmötet fröken Anna Whitlock; till suppleanter fröknarna Thorild Malmberg och Mathilda Staël von Holstein.

Bland kommitterade för att förbereda landsföreningens nästa årsmöte för Stockholm valdes äfven fröken Whitlock.

Förening för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Åkerström, Göteborgs län, efter föredrag af fröken Signe Wollter. Föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Program vid internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam.

Måndagen den 15 juni. 9,30 f. m. Samling. Förhandlingar angående organisationen af kongressen. Anmälning af nya medlemmar.

1,30 e. m. Musikunderhållning, 20 min. Välkomsttal af d:r A. Jacobs, 10 min. Svar af de 14 ländernas delegerade, 2 à 3 min. hvar. Ordförändens tal, 40 min. Kantat: »Old Holland's

* Hvad åter beträffar de frikyrkliga predikolokalerna, känner jag åtminstone en sekt — frälsningsarmén — som använder kvinnliga predikanter i långt större utsträckning än manliga.

New Time», 20 min. Sjunges af 80 gossar, 60 flickor och 300 körmedlemmar.

På aftonen. Allmän mottagning. Såväl delegerade, suppleanter som gäster inbjudas till densamma. En pjes, som under denna vinter gjort succés i Holland, har öfversatts till engelska och kommer att uppföras.

Tisdagen den 16 juni. 9,30 f. m. Styrelsens redogörelse. Delegerades redogörelser.

Diskussion öfver ämnet: Under hvilka förhållanden skall utgifvandet af Jus Suffragii fortgå? Inledare: England, 2:dra o. 3:dje talare: Finland och Ungern.

På e. m. Omkring 100 personer inbjudas på té. Öfriga gäster, som önska tillbringa tiden med att se sig omkring i staden, kunna erhålla väl underrättade ciceroner, som ledsaga dem.

På aftonen kl. 8. Ämne: »Den kvinnliga rösträtten i de länder, där den är införd». Detta föredrag kommer att blifva af stort intresse, emedan delegerade från dessa länder, Australien, Finland, Nya Zeeland, Norge, Utah och Förenta Staterna komma att framlägga sina erfarenheter.

Onsdagen den 17 juni. 9,30 f. m. Upprop af delegerade för öfverläggning om nya ärenden. Redogörelse från de länder, där särskilda saker af vikt förekommit: Danmark, Finland, Norge, England, 20 min. hvardera.

Redogörelse från de länder, som anslutit sig efter Köpenhamnskongressen, Sydafrika, Bulgarien, Schweiz; af särskildt stort intresse.

Kl. 2 e. m. Ungdomsmöte. Talare: fru Holmgren, d:r Anita Augspurg, mrs M. Fawcett, m:me Mirovitch och mrs Ella Stewart.

Kl. 4—6 e. m. Mottagning hos d:r Jacobs för alla kongressens medlemmar.

Kl. 8 e. m. Ämne: *Hvarför böra kvinnor i konstitutionella stater erhålla rösträtt?* En delegerad från hvarje land talar; för Sverige fru Frigga Carlberg.

Torsdagen den 18 juni. 9,30 f. m. Föredrag om arbetsmetoder. De olika delegerade framlägga sina särskilda erfarenheter. Diskussion: *Huru kunna olika föreningar hjälpa hvarandra.* Talare: Sverige, fru Anna B. Wiexell; Holland, Ryssland.

Kl. 2 e. m. *Rösträtten ur kristlig synpunkt.*

Kl. 8 e. m. Tal af delegerade från Kanada, Danmark, Tyskland, Ungern, England.

Fredagen den 19 juni. kl. 9,30 f. m. Förhandling om ett internationellt rösträttsmärke. Diskussion: *Skall mera än en nationalförening från hvarje land tillåtas ingå i internationella rösträttsalliansen.*

Kl. 2 e. m. Möten för delegerade.

Kl. 8 e. m. 20 minuters tal af delegerade för Italien, Holland, Ryssland, Schweiz och Sverige. För Sverige talar d:r Lydia Wahlström öfver ämnet: *Behöfva kvinnorna särskildt förbereda sig för rösträtten?*

Lördagen den 20 juni. kl. 9,30 f. m. Diverse öfverläggningar; särskildt om ett möte 1909. På e. m. hålles, om det är nödvändigt, sammanträde för ännu icke afslutade angelägenheter. På aftonen gifves afskedsmiddag. Delegerade och talare inbjudas; suppleanter och öfriga gäster få lösa biljetter. Man väntar kortare tal af de olika ländernas representanten. *Kl. 10* utföras holländska natinaldanser i köstymmer.

Söndagen den 20 juni. Utflykt till Rotterdam. Troligen få tur- och returbiljetter lösas mellan Amsterdam och Rotterdam af alla deltagarna; i öfrigt komma delegerade att vara de holländska damernas gäster för dagen; öfriga gäster köpa biljetter. Från Rotterdam göres en utflykt på Maas. Lunch serveras på båten. Middag i Zoologiska trädgården i Rotterdam.

Måndagen den 22 juni. Utflykt till Haag. Mottagning på Palast Hotel i Scheweningen på e. m.; middag på Kurhaus; senare på kvällen konsert, fyrverkeri. Rösträttsföreningen i Haag inbjuder delegerade och talare; öfriga gäster betala middagen. Såväl inbjudna som öfriga gäster lösa själftva järnvägsbiljetterna.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7/2 öre pr mm.)

SLÖJDLÄRARINNA, utex. från Nääs, samt The Lloyd Training School, Boston, med flerårig undervisningsvana, önskar anställning. Ref. H. Karling, Göteborgs Samskola. »S. E. W.». Adr.: Dahllöf, Göteborg.

EN SMÅSKOLLÄRARINNA, 22 år, önskar plats i familj i stad eller på landet att läsa med barn eller deltaga i hvarjehanda göromål i ett hem; är rask och duktig, van att arbeta, är enkel och anspråklös. Svar till Fru Westberg, Hornsgatan 102.

UNG, TYSK DAM önskar komma i sin familj som sällskap och hjälp. Svar utbedes till »Geheimeratsdotter», Stockholms Dagblads hufvudkontor.

PLATS i finare familj önskas af bättre Flicka, att mot fritt vivre gå frun tillhanda, är villig deltaga i hushållsgöromål. Svar märkt »Förlofvad», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

MEDELÅLDERS BILDAD DAM, med god förmåga och vana att sköta ett hem, önskar plats som värdinna förestå enkemans eller ungherres hem eller öka såsom hjälp och sällskap åt äldre dam. Goda rekommendationer. Svar till »Ö. N.», under adr.: S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

FRISK, HURTIG OCH BARNKÄR 19 års FLICKA, kunnig i handarbeten och musik, önskar plats i bättre familj som medlem för att lära och deltaga i alla hushålliga göromål, mot lön, fr. o. m. den 10 eller 15 juli. Svar emot ses tacksamt till »Agnis», Gefle Dagblads exp., Gefle.

BÄTTRE, HUSLIG, ENKEL FLICKA önskar för sommaren plats i familj på landet, helst i Stockholms närhet, mot fritt eller betala något för sig. Svar till »H. L.», Linköping, p. r.

PRIVAT SJUKVÅRD önskas af van sköterska, äfven kunnig i massage. Svar till »Genast 08», Humlegårdsgatan 9.

LEDIGA PLATSER.

Malmbergets Samskola.
2 lärarinneplatser skola tillsättas: en med undervisningsskyldighet (realskolans kurs) i matematik och naturlära; lön 1,400, med fysik 1,500; en med undervisningsskyldighet (realskolans kurs) i svenska och geografi; lön 1,300 à 1,400 beroende på kompetens. Ansökningar torde före 20 juni sändas till styrelsens ordförande, pastor L. E. Enge, Malmberget.

Vid Sölvesborgs 5-klassiga samskola

är för instundande läsår två lärarinneplatser lediga; en i språk i kl. 1—3 och historia i 4—5, en i matematik och naturlära i alla klasser. Lärokurser enl. realskolestadgar. Begynnelselön 1,200 kr. Erforderliga handlingar, ställda till Sölvesborgs samskolestyrelse, skola insändas senast den 15 juni till

Borgmästare P. W. HUMBLA.

Vid Ousby Realskola (Samskola)

finnes till nästa läsår plats för en kristligt sinnad elementarbildad folkskollärrinna. Undervisningsämnen: svenska ämnen i de högre klasserna. Lön: 1,000 kr. jämte fri bostad och vedbrand samt halva pensionsavgiften.

Ansökningshandlingar, ställda till styrelsen, insändas fortast möjligt till skolans Rektor.

Å Örnköldsviks lasarett

erhålla två *afdelningssköterskor* anställning den 1 instundande Augusti mot årlig lön för hvar och en af 400 kr. jämte allt fritt. Ansökningar, åtföljda af prästbevis och läkarbetyg samt kompetenshandlingar, insändas före 1 instundande Juli till *Lasarettsläkaren* i Örnköldsvik.

LÄRARINNEBEFATTNINGEN i huslig ekonomi vid Landskrona Elementarläroverk för Flickor är fr. o. m. instundande hösttermin ledig och sökes hos skolans styrelse snast möjligt. Den årliga lönen, beräknad efter minst 2, högst 4 dagars undervisning i veckan, utgör 200 kr. pr undervisningsdag.

Landskrona den 27 maj 1908.
Styrelsen.

Ledig plats vid Tranås 3-klassiga högre folkskola,

e. o. andra lärare (manlig eller kvinnlig) med undervisningsskyldighet hufvudsakligen i modersmålet, historia och geografi, lön 1,600 kr. pr år; platsen kommer snarast möjligt att besättas med ordinarie innehafvare. Ansökningar insändas före den 10 juni till ordf. i styrelsen för Tranås högre folkskola, adr. Tranås.

GUVERNANT önskas inst. höst att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik för tvänne flickor i 4:de kl. och 3:dje förb. Ref. betyg, lönepret. och fotografi sändas till fru Ellenor Wærn, Wahlaholm, Hofva.

Å EGENDOM I ÖSTERGÖT-LAND får undervisningsvan, helst seminariebildad lärarinna plats för läsåret, bör kunna tala tyska, elever två gossar 7—9 år, lönevillkor 400. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efter Notariatsafdelningens utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

VIKARIERANDE SKÖTERSKA för 2 mån. önskas genast å Med. afd. af Lasarettet i Falun.

VID HEMSLÖJDEN I MALMÖ finnes plats ledig för en bildad dam, helst med teknisk underbyggnad eller fallenhet i den riktningen. Reflekterande torde inom fjorton dagar hänvända sig till

Föreståndarinnan.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,** 54 Drottninggatan,

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tuungelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Konstnärsparet Paczka. Af *Tyra Kleen.*

Fredrika-Bremer-Förbundet år 1907. Af *A. G.*

Kvinnornas rättighet att ansluta sig till de politiska partierna. Af *Anna Lindhagen.*

Sophie Elkan: Från östan och västan; **Anna Wahlenberg:**

Hvardagshistorier; **Nils Wilhelm Lund:** Enslingen jämte

flera berättelser; **Charlotte Eilersgaard:** Fröken Regina.

Af *F. E.* — Studenter och arbetares skriftserie. —

Seved Ribbing: Våra barns uppfostran och vård.

Massmötet i Albert Hall, London, den 13 juni 1908.

Från allmänheten. Svar till fröken **Anna M. Roos.** Af

M. L. B.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Program vid internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.